

" ...

I- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ :

23.9.1993 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümünde aynen şöyle denilmektedir:

"A- Genel Gerekçelerimiz: İptal istemi ile Yüce Mahkemenize başvurduğumuz bu Kanun Hükmünde Kararname; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun "Derece yükselmesinin usul ve şartları" başlıklı 68 nci maddesindeki genel esasları istisnai bir hüküm getirmiştir.

Şöyleki:

MADDE 1.- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Değişik 68 nci Maddesine (b) fıkrasının (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı için (a) bendinde öngörülen süre 9 yıl olarak uygulanır. Ancak, yüksek öğrenim gördükten sonra özel kurumlarda veya serbest olarak çalıştıkları sürenin 4.5 yılı geçmemek üzere 3/4'ü 9 yıllık sürenin hesabından dikkate alınır."

Oysa 68 nci maddenin (B) fıkrasındaki mevcut düzenlemeye göre söz konusu görevlere atanabilmek için gerekli hizmet süresi en az 12 yıl olarak aşağıda görüldüğü şekilde belirlenmiştir.

"B- Eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfı hariç sınıfların 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, atanmasındaki usule göre daha aşağıdaki derecelerden atama yapılabilir.

Ancak bu şekilde bir atamanın yapılabilmesi için ilgilinin;

a) 1 nci dereceli görevlerden ek göstergesi 650 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl,

b) 1 ve 2 nci derece görevlerden ek göstergesi 650 den az olanlar için en az 10 yıl,

c) 3 ve 4 ncü dereceli görevler için en az 8 yıl,

8.6.1984 tarih ve 217 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesi kapsamına dahil kurumlarda fiilen çalışmış olması ve yüksek öğrenim görmüş bulunması şarttır." denilerek üst düzey kamu görevlerine atanabilmenin ön koşulu olarak 12 yıllık hizmet süresinin doldurulması gerektiği hususu vurgulanmıştır.

Dava konusu Kanun Hükmünde Kararname, bu genel hükmü muhafaza ederken sadece Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı görevlerine atanacak kimseler için ayrıcalıklı bir hüküm getirerek bu 12 yıllık hizmet süresini 9 yıl'a indirmiştir.

Adı geçen her iki kuruluştaki kamu yararına çok önemli hizmetleri üstlenen Devlet kuruluşlarıdır. Yaptıkları hizmet ise bir kamu hizmetidir.

Esas Sayısı : 1993/32
Karar Sayısı : 1993/32

Kamu hizmeti, doktrine göre; devletin varlık sebebi, toplumun iyiliğine çalışmak, kamu için lüzumlu ve faydalı olan teşebbüslere girişmek ve bu teşebbüsleri gerçekleştirecek teşkilatları kurmak ve faaliyetleri yerine getirmektir.

Durum böyle olunca herhangi bir kamu hizmetine atanmada gereken asgari kamu hizmeti süresini, kamu yönetimi içinde elde edilebilecek kariyer ve liyakat ölçüsünü böylesine önemli görevleri üstlenecek üst düzey görevlilerde aramamak, Anayasanın 128 nci maddesinde ifade edilen;

"Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu teşebbüslerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür." hükmü ile bağdaştırmak mümkün değildir.

Söz konusu Kanun Hükmünde Kararnamenin gerekçesinde "Özel sektör kuruluşlarında çalışan deneyimli kişilerin bilgi ve ihtisaslarından yararlanabilmek için ekonomik ağırlığı olan Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Kurumlarının Müsteşarlarına ilişkin atamalarda toplam 9 yıllık hizmet süresinin yeterli olacağı" belirtilmiştir.

Kamu hizmetlerinin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütüleceğine dair hüküm Anayasada ifade edilirken, Anayasa koyucu bu hizmetlerin önemini ve niteliğini göz önünde bulundurmuştur. Ayrıca memur ve diğer kamu görevlilerinin hizmet koşulları, nitelikleri, atanma ve yetiştirilmeleri, ilerleme ve yükselmeleri, hak ve yükümlülükleri, tüm özlük hakları idare hukukunun temel prensiplerine ve Anayasaya uygun olarak Kanunla düzenlenir hükmü Anayasada yer almaktadır.

Bu Kanun Hükmünde Kararname, gerekçesinde de ifade edildiği gibi Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlıklarına getirilmek istenen şahısların fiili statülerini yasal zemine kavuşturmak amacı ile çıkarılmış, kişilere yönelik bir Kanun Hükmünde Kararnamedir.

Hükümet; kişilerin yasalara uyması gerektiği kuralını, yasaların kişilere uydurulması yönünde değiştirmiştir. Getirilen ayrıcalığı Hukuk Devleti anlayışı ve eşitlik ilkesi ile bağdaştırmak mümkün değildir. Hukuk Devletinde, her düzenlemenin, belli kişileri hedef alarak değil, bugün veya gelecekte her kesimi kapsayacak nitelikte kayırmaz ve objektif olarak yapılması temel koşuldur.

Bu Kanun Hükmünde Kararname; Anayasaya aykırılığı Anayasa Mahkemesi kararları ile sabit olan Yetki Kanunlarının bir benzeri hatta daha da kapsamlısı olan ve Anayasa Mahkemesince iptal edileceği muhakkak görünen bir Yetki Yasası esas alınarak çıkarılmıştır.

Nitekim Anayasanın 153 üncü maddesinde yer alan Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı hükmüne rağmen çıkarılan "3911 Sayılı Yetki Kanunu" Yüce Mahkeme tarafından iptal edilmiş, bu süre içerisinde çıkarılmış bulunan 36 adet Kanun Hükmünde Kararname ise yürürlükte kalmıştır. Bu kısa süre içerisinde bu kadar sayıda Kanun Hükmünde Kararname çıkartılmasını Anayasanın 91 nci maddesinde ifade edilen "Yetki Kanunları ve bunlara dayanan Kanun Hükmünde Kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür" hükmü ile bağdaştırmak imkansızdır.

Esas Sayısı : 1993/32
Karar Sayısı : 1993/32

Bir hukuk devletinde; Kanun Koyucunun da, Hükümetin de ilk işi Anayasayı üstün tutmak ve Anayasadaki prensiplerle bağdaşmayan hükümleri ihtiva eden kanunların ve kararnamelerin iptal davası ve kararını beklemeden tadil ve ilgası cihetine gitmek olmalıdır.

Bu durum karşısında Grubumuz bu KH.K'nin iptali için Yüce Mahkemenize başvurmaya karar vermiştir.

B- Maddelere İlişkin Gerekçelerimiz:

1- Anayasanın Başlangıç Bölümü ve 2 nci maddesine aykırılık:

Anayasanın Başlangıç Bölümünde; kuvvetler ayrımının Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği, belli Devlet Yetkilerinin kullanılmasına dayanan medeni bir iş bölümü ve işbirliği olduğu açıklanmıştır.

Bu hüküm, üç kamu kuvveti arasındaki dengeyi düzenlemektedir. Kanun Hükmünde Kararname uygulamasının, ivedi ve zorunlu durumlar dışında ve uzun bir sürede yasama etkinliğinin yerini alacak biçimde kullanılması ve olağan bir yol haline getirilmesi kuvvetler arasındaki dengeyi bozar, yürütmeye yasama karşısında üstünlük sağlanmasına neden olur.

3911 Sayılı Yetki Yasası kapsamında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname sayısı gözönüne alındığında ivedi ve zorunlu durumlar dışında pekçok konuda Kanun Hükmünde Kararname çıkarılması parlamentonun yasama yetkisine ve önceliğine el uzatılması sonucunu doğuracaktır. Bu anlamda çıkarılan 501 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede parlamenter demokrasinin dayanağı olan "Kuvvetler ayrılığı" ve Anayasanın 2 nci maddesindeki "Demokratik Hukuk Devleti" ilkelerine ters düşeceğinden iptal edilmesi gerekmektedir.

2- Anayasanın 10 uncu Maddesine Aykırılık:

Anayasanın 10 uncu maddesi "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır."

hükmüne amirdir.

Kanun önünde eşitliğin güvencesini oluşturarak hukuksal eşitliği öngören Anayasanın 10 uncu maddesi, tüm vatandaşların her yönden aynı kurallara bağlı tutulmaları zorunluluğunu getirmeyip, hukuksal durumları aynı olanlar arasında haklı bir nedene dayanmayan, ayrımı önlemeyi amaçlayan ve hukuk devletinde her türlü ayrımcılığı reddeden önemli bir ilkedir.

501 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 nci maddesi ile yapılan düzenlemede, Devlet Memurları Kanununda öngörülen genel hizmet sürelerine uygun nitelikleri taşımayan kimselerin bu görevlere atanması imkanı getirilerek bir ayrıcalık yaratılmıştır. Oysa, bu hizmetler Devlette en çok liyakat ve kariyer unsurunu gerektiren ve özelliği bulunan üst düzey görevler olduğu için belirli bir hizmet süresini de zorunlu kılmaktadır.

Esas Sayısı : 1993/32
Karar Sayısı : 1993/32

Kanun Hükmünde Kararname bu yönü ile de Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olduğundan iptali gerekmektedir.

3- Anayasanın 91 nci Maddesine Aykırılık:

Kanun Hükmünde Kararname çıkartma yetkisinin; acil hallerde beklemeye tahammülü olmayan zorunlu durumlara münhasıran kullanılacağı, olağan bir yol olmadığı Anayasanın 91 nci maddesinin 8 nci fıkrasındaki "Yetki Kanunları ve bunlara dayanan Kanun Hükmündeki Kararnameler Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür" hükmünde ifadesini bulmaktadır.

Yani Kanun Hükmünde Kararname çıkartılması istisnai bir yol olarak Anayasamızda yer almıştır. Oysa Hükümet; Meclisin gündeminde olduğu halde tüm çabalarına rağmen Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçiremediği, üzerinde uzlaşma sağlayamadığı pek çok Kanun Tasarısını Meclis'e rağmen yetki sınırlarını da aşarak Kanun Hükmünde Kararname şeklinde düzenleyip yürürlüğe koymuştur. Toplumun geniş kesimlerini ilgilendiren böylesine çok yönlü yetkilerin kullanılmasında Türkiye Büyük Millet Meclisini dışlayan Hükümet, Ülkeyi Kanun Hükmünde Kararnamelerle idare etmeye kalkışmaktadır.

Anayasanın 91 nci maddesindeki ivedilik ve zorunluluk unsurlarını taşımayan söz konusu Kanun Hükmünde Kararnamenin bu yönüyle de Anayasaya aykırı olduğundan iptal edilmesi gerektiğine inanmaktayız.

4- Anayasanın 128 nci Maddesine Aykırılık:

Anayasanın 128 nci maddesinin 2 nci fıkrasında "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir" denilmektedir.

Anayasada açıkça Kanunla düzenlenmesi öngörülen bir konunun hiçbir zorunluluk ve ivedilik gerekmediği halde Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmiş olması da Anayasaya aykırılık teşkil etmektedir.""